

MENNESKET OG TIDEN

KATALOG

MENNESKET OG TIDEN

Udstilling om hvad Tiden gør med os og hvad vi gør med Tiden

RUNDETÅRN

MENNESKET OG TIDEN

»Hvad er da tiden?« spurgte Augustin engang, og han fortsatte: »Når man ikke kræver svar af mig, ved jeg det, men hvis jeg ønsker at forklare det for en, der spørger derom, ved jeg det ikke.«

De fleste mennesker har det sikkert på samme måde. De har svært ved at forklare hvad tid er, men alligevel taler de til daglig helt ubesværet om tiden.

Tiden kan gå for hurtigt, eller den kan snegle sig af sted. Undertiden kan den ligefrem stå stille.

Tid er penge, derfor må den ikke gå til spildev. Alligevel forsøger man ofte at slå tiden ihjel.

Når alt kommer til alt, må man vel sige, at tiden er af lave. Men det skyldes måske, at det er svært at følge med tiden. For tiden kan både gå, løbe og flyve, mens uret standhaftigt tæller timer, minutter og sekunder.

Hvad er da tiden?

Tid har helt åbenbart noget at gøre med forandring og bevægelse. Uden bevægelse ingen tid kunne man måske sige?

Tid har også noget at gøre med, hvordan mennesker oplever deres omverden. Det er mennesket, som føler, at tiden går for hurtigt eller for langsomt. Ligeledes er det mennesket, som føler, at et tidsforløb overhovedet varer. Denne oplevelse af varighed giver et ståsted - et nu - i en verden, hvor alt er i bevægelse. Ud fra nuet er det derefter muligt at se tilbage på en fortid eller forestille sig en fremtid. Det bliver derfor muligt at tillægge tiden gode og dårlige egenskaber. Det er bl. a. det, Rundetårns udstilling »Mennesket og Tiden« handler om.

Allan Schmidt

Rundetårns udstilling består af 2 dele. Den ene del bygger på genstande fra »Den historisk-astronomiske Samling« - Rundetårns egen samling - suppleret med lån fra andre institutioner. To kunstnere viser skulpturer i relation til udstillingstemaet.

En række plancher udgør anden del. De sætter bl. a. genstandene ind i en bredere sammenhæng. Planchedelen er en helhed, der senere kan anvendes andre steder end i Rundetårns Bibliotekssal. Den kan suppleres med andre relevante samlinger og/eller vises sammen med kunstneres tolkninger af tidsbegrebet. Alle udstillingens plancher er med i dette katalog.

Jesper Vang Hansen

TIDENS TRIUMF

»Tidens triumf« af Pieter Brueghel (o. 1525-1569) fremstiller tiden som en person. På billedet ses forskellige symboler og forestillinger med tilknytning til Tiden:

- 1) Solen og månen som sætter Tiden i bevægelse.
- 2) Den destruktive side af Tiden: Tiden som fortærer sit barn.
- 3) Den kreative side af Tiden: Livets træ hvorunder menneskene danser.
- 4) Stjernerne (Dyrekredsen) der har indflydelse på menneskenes skæbne.
- 5) Timeglasset der afmåler menneskenes liv.
- 6) Tidens følgesvend: Døden.
- 7) Eftermælet. Det eneste jordiske som overlever døden.

Pieter Brueghel (o. 1525 - 1569)
 Tidens triumf
 Kobberstik
 Copyright Bibliothèque royale Albert Ier,
 Cabinet des Estampes Bruxelles.

MENINGER OM TIDEN

»Løsningen af alle de væsentlige problemer inden for filosofien afhænger af løsningen på problemet om, hvad tid og rum er og især om, hvordan de forholder sig til hinanden.«

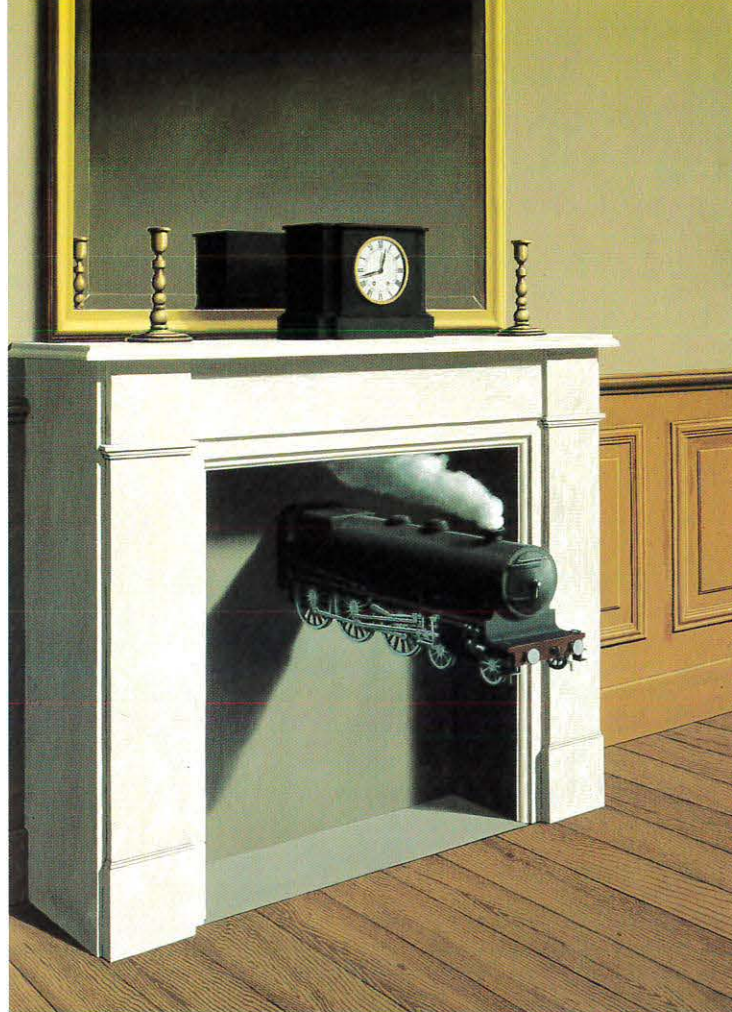
Samuel Alexander (1859 - 1938)

»Hvad er da tiden? Når man ikke kræver svar af mig, ved jeg det, men hvis jeg ønsker at forklare det for en, der spørger derom, ved jeg det ikke.«

Augustin (354 - 430)

Men Skaberen »besluttete at lave et billede i bevægelse af evigheden --- og dette billede, hvis bevægelse bestemmes ved tal, har vi givet navnet tid.«

Platon (428 - 348 f. Kr.)

»Absolut, sand og matematisk tid flyder jævnt af sig selv og ved sin egen natur uden relation til noget ydre.«

Isaac Newton (1642 - 1727)

»Der er tre tider, det forbigangnes nærværende, det nuværendes nærværende og det tilkommendes nærværende. Disse tre er nemlig tilstede i sjælen, og andetsteds ser jeg dem ikke.«

Augustin (354 - 430)

»For vi fandt i Augustins analyse af tiden noget, som ville være et andet grundlag for en filosofi om tiden --- den permanente nu-tid, som tiden flyder ind i og ud af --- Jeg ved ikke hvilken slags metafysik, der kunne bygges på det, men jeg er sikker på, at jeg ikke ville kunne gøre det.«

J. Merleau-Ponty (1908 - 1961)

René Magritte (1898 - 1967)
»La Durée poignardée« 1938
(Den gennemborede tid)
Olie på lærred, 147,0 x 98,7 cm
The Joseph Winterbotham Collection, 1970-426
Copyright 1988 The Art Institute of Chicago
All Rights Reserved

MENNESKET I TIDEN

»Nærværende tid og svunden tid
Er begge måske nærværende i kommende tid,
Og den kommende tid indeholdt i den
svundne tid.

Dersom al tid er evigt nærværende,
Er al tid uigenløselig ---

Ord bevæger sig, musik bevæger sig
Kun i tiden, men det som kun er levende
Det kan kun dø.»

T. S. Eliot (1888 - 1965)

Mennesket søger at skabe en enhed af fortid,
nutid og fremtid. Men kan man få sam-
menhæng i en verden, hvor alt forandrer sig –
og alt levende dør ?

Elithu Vedder (1836 - 1923)
Spørgeren og sphinxen
Olie på lærred, 91,5 x 106 cm
06.2430
Bequest of Mrs. Martin Brimmer
Courtesy, Museum of Fine Arts, Boston

TIDEN SOM FORTÆLLING

»Alt har sin stund og hver en ting under himmelen sin tid:

Tid til at fødes og tid til at dø,
 tid til at plante og tid til at rydde,
 tid til at dræbe og tid til at læge,
 tid til at nedrive og tid til at opbygge,
 tid til at græde og tid til at le«

Prædikerens bog 3, 1-4

Mennesker ønsker at se sig selv som en del af et forløb. De vil være i en sammenhæng, der kan fortælles.

Ethvert menneske har sin egen fortælling. Men den er kun en del af den store historie om mennesker før og nu. Tilværelsens rammer sættes dog af de største fortællinger, der beretter om livet og døden og al tings begyndelse og afslutning.

Hieronymus Bosch (o. 1450 - 1516)
 Det jordiske paradis
 Olie på træ, 39,5 x 86,5 cm
 Palazzo Ducale, Venezia

Hieronymus Bosch (o. 1450 - 1516)
 Opstigen til det himmelske paradis
 Olie på træ, 39,5 x 86,5 cm
 Palazzo Ducale, Venezia

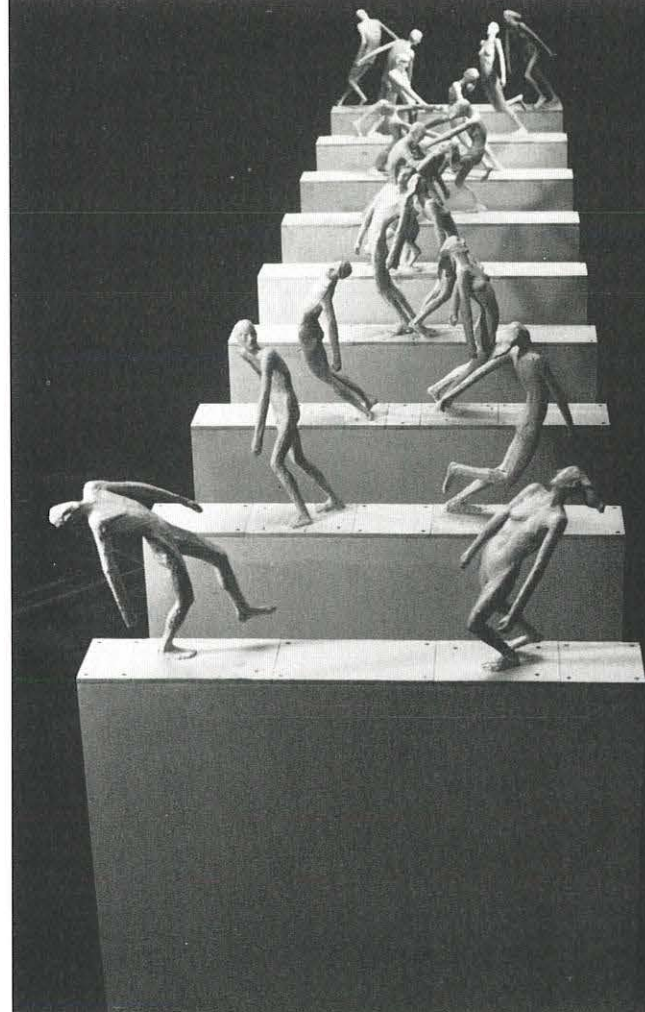

TIDENS FYLDE

»Alt har sin stund og hver en ting under
himmelen sin tid ---
Tid til at favne og tid til ikke at favne,
tid til at søge og tid til at miste,
tid til at gemme og tid til at bortkaste,
tid til at flænge og tid til at sy,
tid til at tie og tid til at tale,
tid til at elske og tid til at hade,
tid til krig og tid til fred.«

Prædikerens bog 3, 1-8

Henning Andersen
Mand og kvinde tiltrækkes og frastødes
i forhold til hinanden. 1983
9 figurgrupper i forløb, gips
Tilhører kunstneren

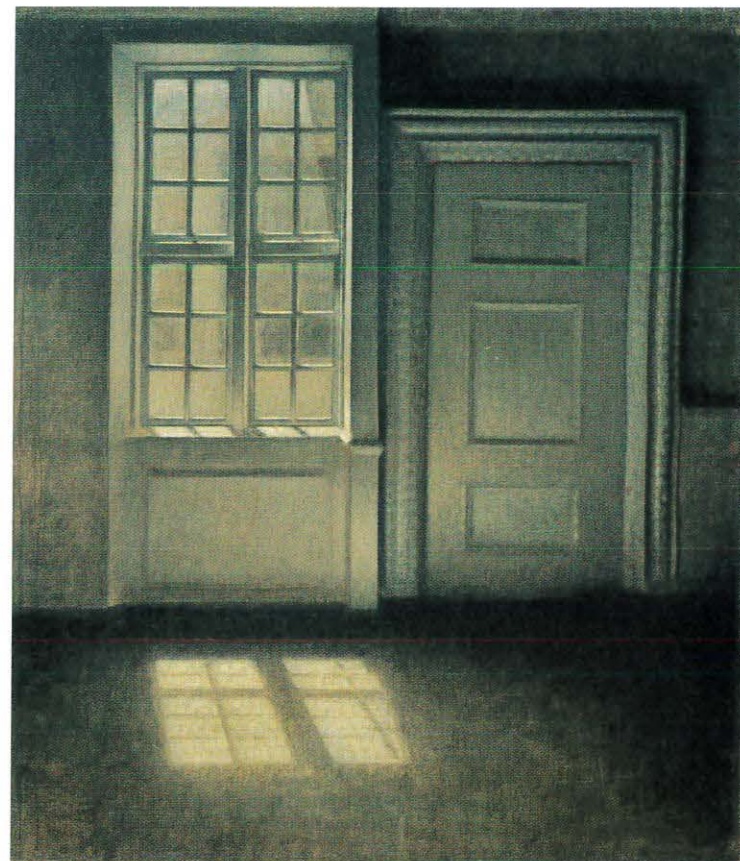
ØJEBLIKKET

»Øjeblikket er hint tvetydige, hvori tiden og evigheden berører hinanden, og hermed er begrebet timelighed sat, hvor tiden bestandig afskærer evigheden og evigheden bestandig gennemtrænger tiden.«

Søren Kierkegaard (1813 – 1855)

Vilhelm Hammershøi (1864 - 1916)
 Interiør med ung pige der fejrer 1899
 Olie på lærred, 50,2 x 40,3 cm
 Den Hirschsprungske Samling, København

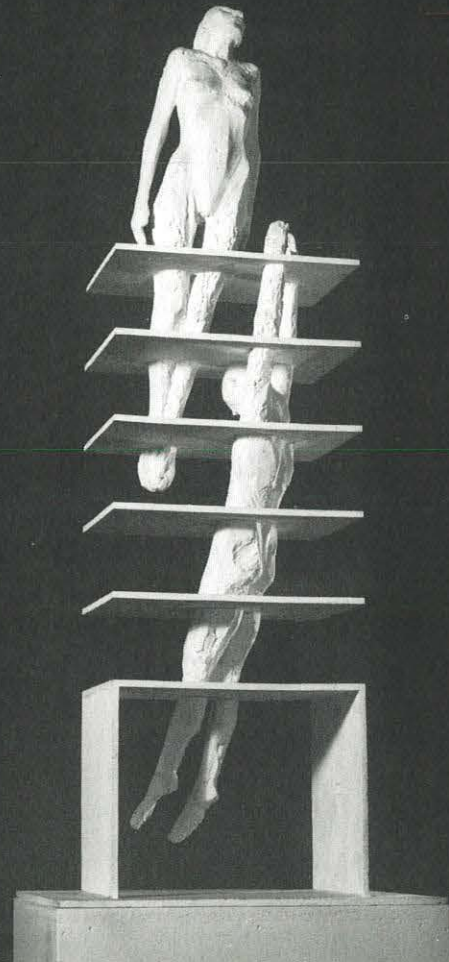
Vilhelm Hammershøi (1864 - 1916)
 Stue, Strandgade 30, 1906
 Olie på lærred, 72 x 58,5 cm
 Tilhører Davids Samling. Deponeret på
 Den Hirschsprungske Samling, København

FLUGTEN FRA ØJEBLIKKET

»Vi holder os aldrig til øjeblikket. Vi foregriber fremtiden, som ventede den for længe med at komme, og vilde vi skynde på den ; eller vi kalder fortiden frem, som løb den for hurtigt, og vilde vi holde den tilbage. Vi er så uforstandige, at vi iler rundt i tider, der ikke tilhører os, og ikke har tanke for den eneste tid, der er vor --- Vi lever da aldrig, vi bare håber at leve. Og da vi altid træffer foranstaltninger for at blive lykkelige, er det uundgåeligt, at vi aldrig er det.«

Blaise Pascal (1623–1662)

Henning Andersen
Kvinde glider fra mand gennem
ruminterval. 1980
Skulptur, gips
Tilhører kunstneren

AT HOLDE REGNSKAB MED TIDEN

»For tid er intet andet end en følge af dage og nætter, og disse ting er nødvendigvis forbundet med solens bevægelser over og under jorden.«

Philon af Alexandria (o. 10 f. Kr. – o. 40 e. Kr.)

Mennesket har altid sat tid i forbindelse med forandring og bevægelse. Det er derfor naturligt, at målesystemet for tid bygger på den vigtigste regelmæssige forandring i naturen. Det er skiftet mellem dag og nat. Døgnet (dag og nat) er derfor den centrale måleenhed, når man skal holde styr på tiden.

Tidsregningen tæller døgnene og ordner dem i et system af uger, måneder og år – kalenderen.

Tidsmålingen inddeler døgnet i timer, minutter og sekunder. Det kræver forskellige former for ure.

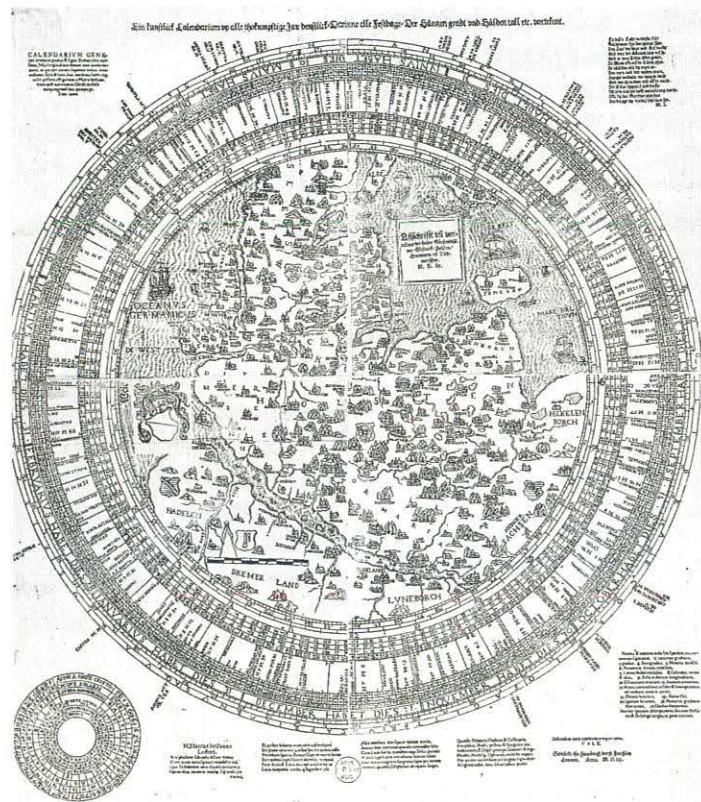

Urs Graf (1485 – o. 1527)

Mand med lommeklokke
Pennenetegning, 19,2 x 14,8 cm
Öffentliche Kunstsammlung,
Kupferstichkabinett, Basel

Marcus Jordan (død 1595)

Kalender med kort over Slesvig-Holsten, 1559
Træsnit
Bibliotheek der Rijksuniversiteit te Leiden

DEN ASTRONOMISKE KALENDER

»Himlen runder
de begge højt hver Dag
Aarstid og Aar at tælle.«

Odin hos Vavtrudner (o. 800 - o. 1200)

Bortset fra solens op- og nedgang er månens periodiske til- og aftagen den mest iøjnefaldende forandring på himlen. Den gentages efter ca. $29\frac{1}{2}$ døgn – den naturlige måned.

Det betyder, at

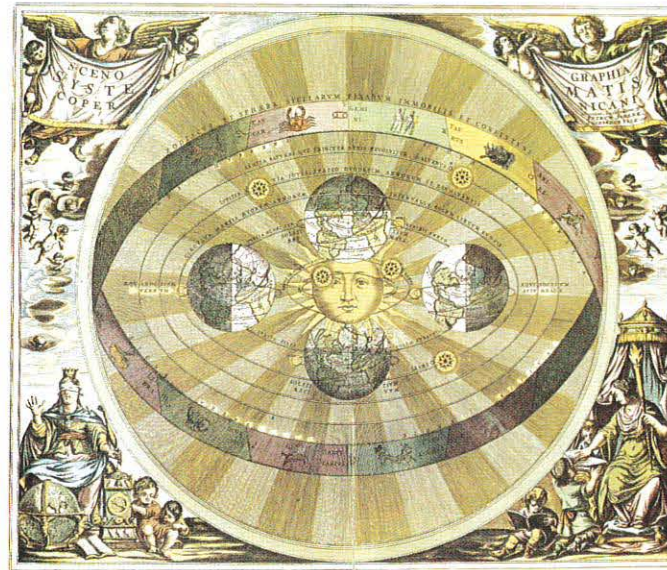
12 naturlige måneder (354 døgn)

eller

13 naturlige måneder (384 døgn)

enten er for lille eller for stort et antal døgn i forhold til årets $365\frac{1}{4}$ døgn.

Det gav tidligere store beregningsproblemer, og ofte stemte den officielle kalender ikke med solen, månen og årstiderne. Det var først, da man gjorde måneden uafhængig af månens faser, og lod den være $1/12$ af året, at det blev muligt, at få orden i kalenderen.

Døgnet fremkommer ved, at jorden roterer om sin egen akse. Et stjernerdøgn er den tid, der går fra at en stjerne står stik syd, til det samme sker næste gang. Tilsvarende er et soldøgn tiden mellem to på hinanden følgende gange, hvor solen står imod syd.

Samtidig med at jorden roterer om sin akse, bevæger den sig rundt om solen. Et soldøgn bliver derfor 4 minutter længere end et stjernerdøgn. Det er soldøgnet, som anvendes i kalenderen.

Selv når den officielle kalender ikke stemmer, er det muligt, at bestemme tiden på året. Det kan gøres ved hjælp af stjernerne. Man skal blot betragte de stjerner, som ved daggrå står lige over den østlige horisont, og som forsvinder, når solen står op. De er forskellige for hver dag i året på grund af jordens vandring omkring solen. På samme måde kan man bruge de stjerner, som kommer til syne, når solen går ned.

Ugens syv dage er omtrent en fjerdedel af den naturlige måned. Men om der er en sammenhæng er tvivlsomt. Ugen har nærmere en kulturhistorisk og religiøs oprindelse. Det passer også godt med at ugedagenes rækkefølge ikke afbrydes ved måneds- og årsskift.

DEN BIOLOGISKE KALENDER

»Jeg hører --- tranens gennemtrængende skrig, den der kommer til de dødelige med bud om, at det er tid at pløje.«

Hesiod (o. 700 f. Kr.)

Solens varierende højde på himlen bestemmer årstiderne og dermed årets rytme. Man kan derfor få en omtrentlig tidsbestemmelse inden for året ved at iagttage fuglenes træk og træernes løvsætning.

Årets måneder blev ofte kendetegnet ved deres typiske beskæftigelser. Således er forårssåningen knyttet til april, kålplantning til maj, kornhøst til august, slagtning til november og julebagning og gæstebud til december og januar.

Månedsbilleder
Dansk billedkalender. 1513
Pergament
Det kongelige Bibliotek, København

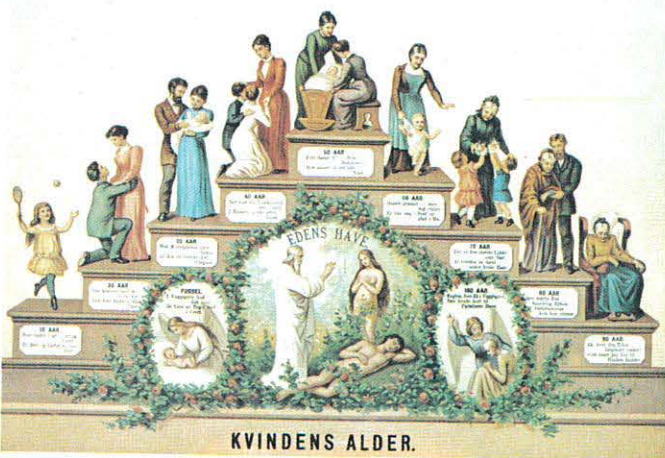

FESTKALENDEREN

Derpå sagde Gud: »Der komme lys på himmelhvælvingen til at skille dag fra nat, og de skal være til tegn og fastsættelse af højtider, dage og år.«

1. Mosebog 1, 14

Fester og højtider har altid markeret vigtige tidspunkter i løbet af året. Det kan være såning og høst eller tiden for de nye dyrekuld. Årets længste og korteste dag samt ny- og fuldmåne har også givet anledning til ritualer og fester. Historisk bestemte højtider som f. eks. jul og påske er derfor ofte blevet knyttet til disse tidspunkter. De hellige dage har brudt hverdagens rytme og bragt mennesket i berøring med det evige.

TIDSREGNINGEN

Min datter »må være 4 år gammel, for hun er lige så gammel som min brune hest, der blev født, da vi havde græsning i den søndre vang.«

Skånsk bonde (omkring 1800)

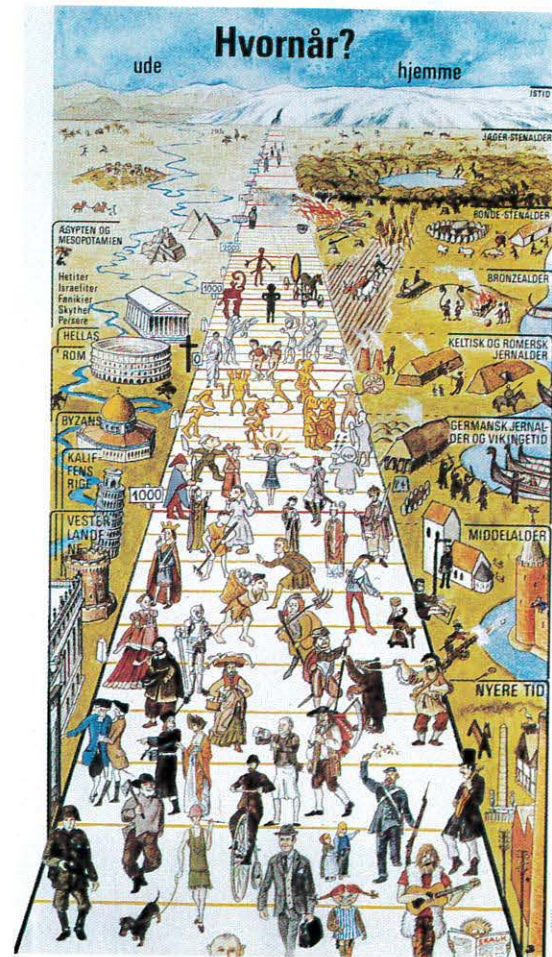
Året er en naturgiven tidsenhed. Men der findes ikke noget naturligt tidspunkt, hvorfra man kan tælle årene.

Til daglig har man sjældent brug for at regne længere end et par generationer. Som udgangspunkt kan man vælge forskellige begivenheder, som de fleste har oplevet. Det kan være en krig eller en meget hård vinter. Ethvert menneske har også sin egen tidsregning, som begynder med fødselsåret.

Vor officielle tidsregning – der udgår fra Kristi fødsel – blev fastlagt for omkring 1400 år siden af abbed Dionysius Exiguus.

Mandens alder
Kvindens alder
Litografi
Plakat fra Ballermann og søn
Det kongelige Bibliotek, København

Tidstavle fra tidsskrifter Skalk.
Tegnet af Jens Bech efter udkast af
Harald Andersen.
Copyright Skalk 1972

KALENDERSTAV OG ALMANAK

Det enkleste hjælpemiddel til at holde styr på tiden er en træstav med et indskåret hak for hver dag i året – kalenderstaven. Den anvendte man f. eks. i Norden i middelalderen. Som markeringspunkter i årets løb brugte man mindedagene for de katolske helgener, som faldt på samme dato hvert år. En begivenhed kunne så tidsfæstes som et bestemt antal dage før eller efter en af de datofaste helgendage.

Svensk kalenderdåse med helgentegn, søndagsbogstaver og gyldental. O. 1780
Messing, 12,9 x 5,8 cm
Rundetårns samling.

Hvis man med udgangspunkt i første januar gentager en række af 7 bogstaver hele året igennem, er det muligt at finde alle søndage i løbet af året. Husker man bogstavet for årets første søndag, vil alle de andre søndage have samme bogstav – søndagsbogstavet.

Ved hjælp af andre tegn – gyldental – er det muligt at forudsige tidspunkterne for fuldmåne. Det er vigtigt, når man skal finde årets bevægelige helligdage. Påskesøndag er således første søndag efter første fuldmåne på eller efter forårsjævndøgn (21. marts).

Svensk kalenderstav med helgentegn samt søndagsbogstaver og gyldental i runer. 1736
Træ, længde 89,5 cm
Nationalmuseets 2. afdeling, København

Hånden som solur:
Jacob Koebel.
Eyn künstliche sonn Uhr inn eyne jeden
menschen Lincken handt.
Mainz 1532

DET NATURLIGE UR

»Når din skygge er 15 fod lang, Berenice,
vil Amasis vente på dig i olivenlunden«

Egyptisk eventyr

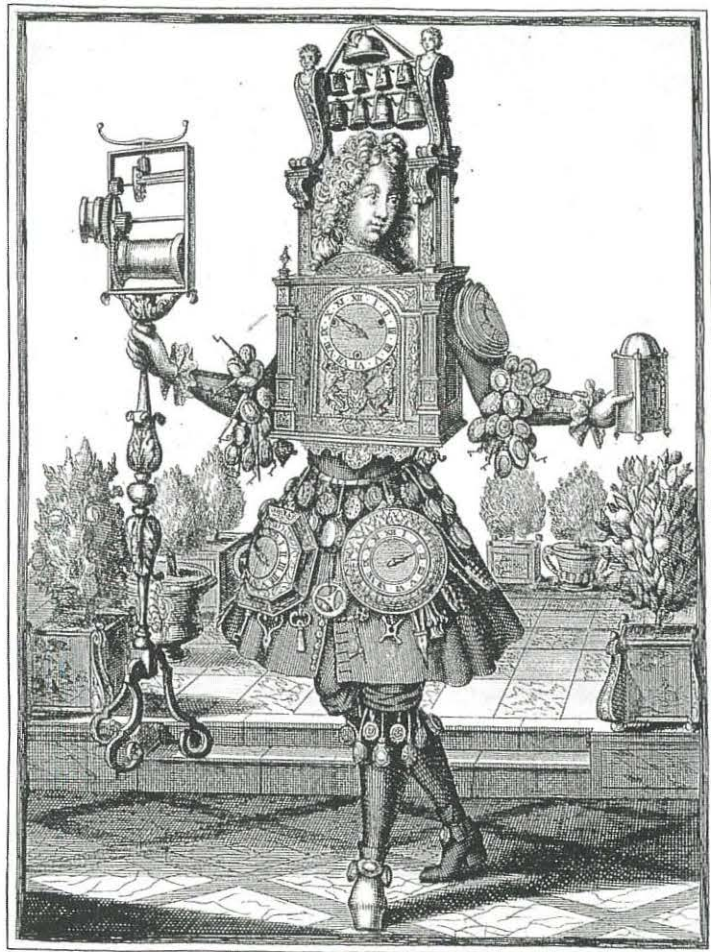
Solens lys og varme er grundlaget for livet på jorden. Ligesom alt andet levende har mennesket derfor tilpasset sig solens gang over himlen og udviklet et biologisk ur. Det har skabt en døgnrytme, hvor dagen bruges til aktivitet og natten til hvile.

I samfund, som lever tæt på naturen, har man ikke brug for en nøjagtig tidsangivelse. Solens stilling på himlen og den skygge, den kaster, giver sammen med det biologiske ur en tilstrækkelig fornemmelse af tiden. Om natten kan tiden bestemmes ved hjælp af stjernerne.

Tobias van Haecht (1561 - 1631)
Midt på dagen
Kobberstik, 18,4 x 22 cm
Rijksmuseum-Stichting, Amsterdam

Tobias van Haecht (1561 - 1631)
Ved solnedgang
Kobberstik, 18,4 x 22 cm
Rijksmuseum-Stichting, Amsterdam

Nicolas de Larmessin (1684 - 1755)
Manden med urene
Kobberstik
Bibliothèque des Arts Décoratifs, Paris

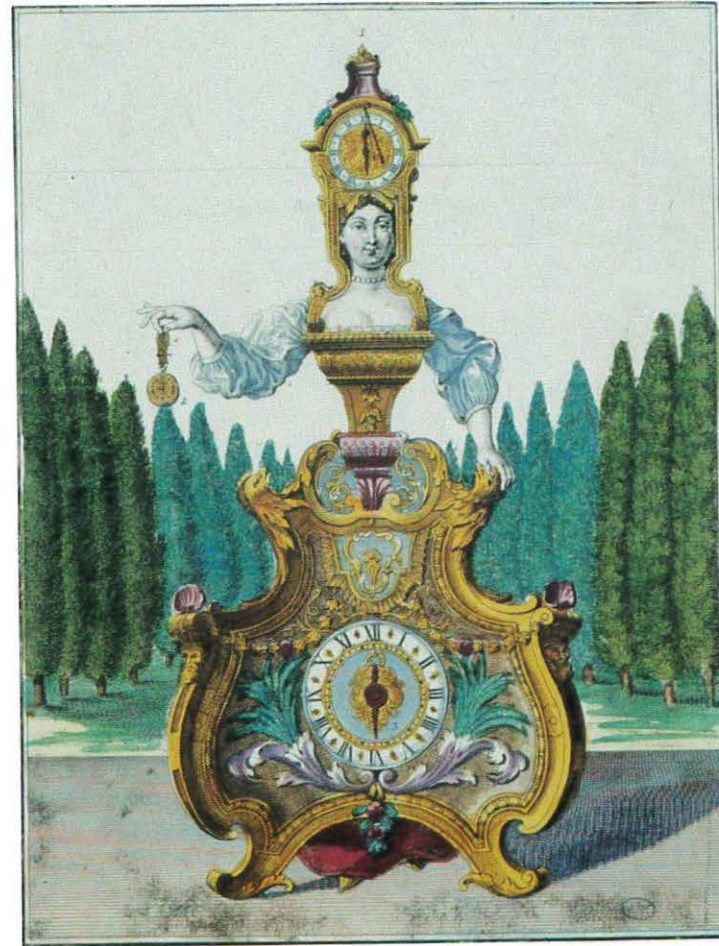
DET MEKANISKE UR

»Klokken er skabt for mennesket, men mennesket ikke for klokken.«

Francois Rabelais (o. 1495 - o. 1553)

Med byen og dens mange forskellige aktiviteter opstod et behov for en mere præcis tidsmåling. I lang tid brugte man sol- og vandure, men for omkring 700 år siden blev det mekaniske ur opfundet i Europa. Det fik stor betydning. Det mekaniske ur gav sammenhæng og orden i en foranderlig og usikker verden. Men samtidig satte det også grænser for den frie udfoldelse. Mennesket lærte tidsdisciplin.

Marin Engelbrecht (1684 - 1756)
Kvinden med urene
Koloreret kobberstik
Bibliothèque des Arts Décoratifs, Paris

TIDSMÅLING

Set fra Jorden kan Solen betragtes som en viser på himlens store urskive. Et blik på himlen kan fortælle om det er morgen, middag eller aften. Til mere præcis tidsmåling er det dog praktisk at anvende et solur. Det består af en skyggegeber og en talskala. I løbet af dagen vil skyggen så vandre hen over skalaen. Da skyggegeber og talskala kan have mange forskellige former og pege i flere forskellige retninger, findes der mange typer af solure.

Nürnbergkompas. Sammenklappeligt lommesolur. 1773
Træ og papir, 8,8 x 5,8 cm
Rundetårns samling.

Ækvatorialsolur. Sammenklappeligt lommesolur. O. 1750
Messing, 5,8 x 5,8 cm
Rundetårns samling.

Universalsolring. 1700-tallet
Messing, største diameter 7 cm
Rundetårns samling.

Solur i bægerform, 1608
Træ og papir, højde 15,8 cm
Rundetårns samling

Soluret kan ikke anvendes om natten og når det er overskyet. Det er derfor nyttigt at have ure, som er uafhængige af solen.

Vanduret måler tiden ved hjælp af vand, som løber ind i eller ud af en målebeholder. Det fandtes i mange variationer og blev bl. a. brugt til at udmåle taletiden under retssager.

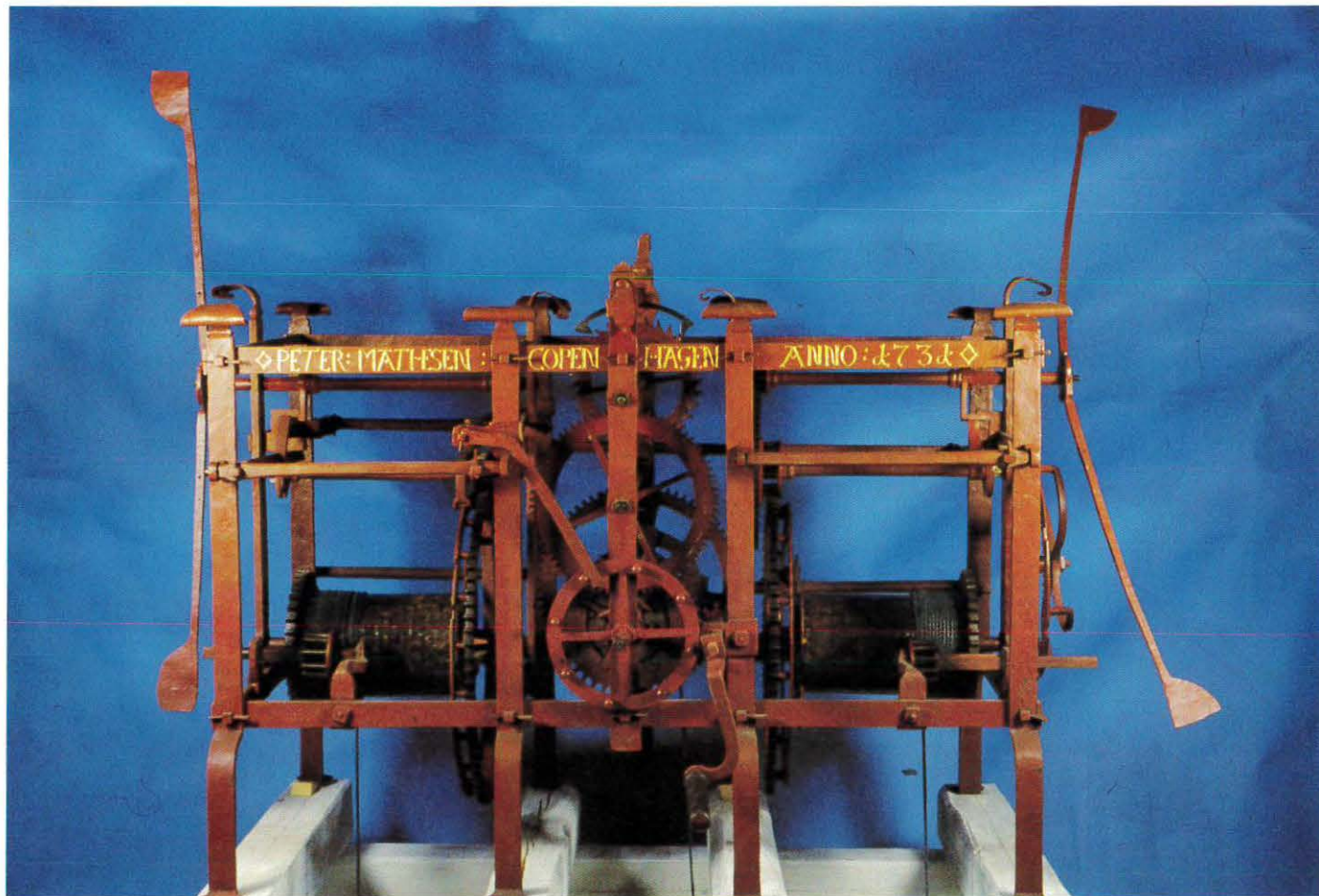
I sanduret er det sand, som deler tiden ind. Det egner sig især til at måle kortere tidsrum og anvendes derfor stadig i køkkenet.

Brænduret måler tiden ved den mængde materiale, som forbrændes. Det kan være olie i en lampe eller et stykke af et vokslys. Princippet kan stadig ses i nutidens kalenderlys.

Sandur, O., 1850
Træ og glas, højde 20,7 cm
Rundetårns samling

Brændur i form af en
olielampe, 1700-tallet
Tin, højde 36,5 cm
Nationalmuseets 3. afdeling, København

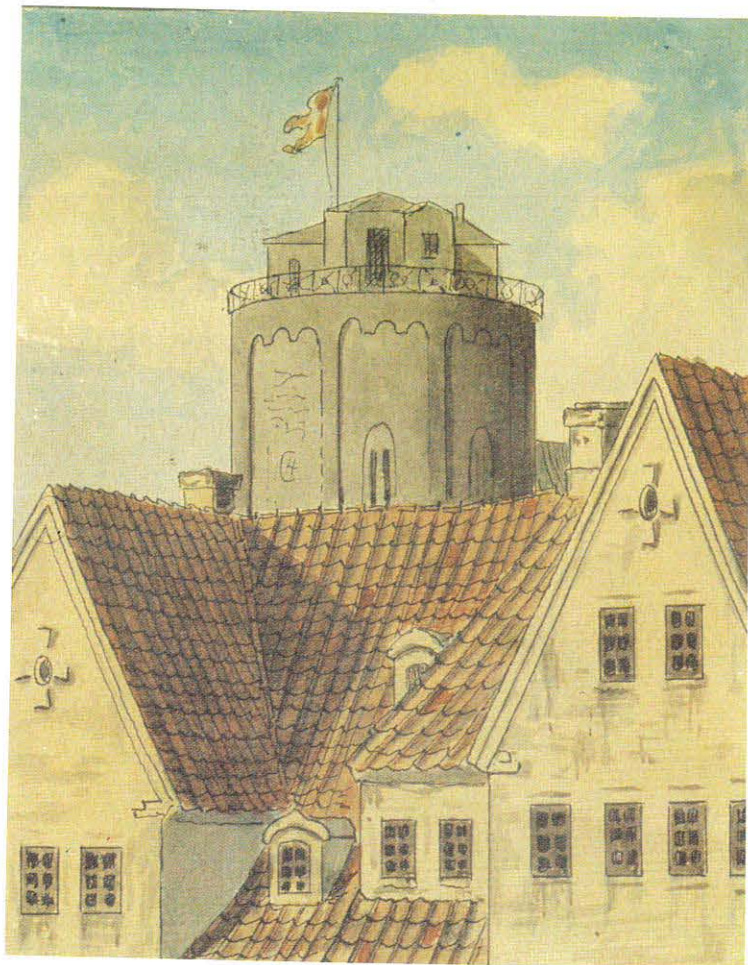

Det er ikke de jævnt fremadskridende processer, som ligger til grund for de mest præcise ure. Ved moderne tidsmåling tæller man rytmiske bevægelser – svingninger. Det er det, som er det afgørende ved det mekaniske ur.

Ved de første mekaniske ure blev tiden inddelt ved en svingende balance. Senere var det pendulets mere regelmæssige svingning, der fulgte tiden. I dag er det meget hurtige svingninger på det atomare plan, som ligger til grund for tidsmålingen.

Trinitatis kirkes store tårnur inddeler tiden ved hjælp af et pendul. Uret stod tidligere ved trappen op til rytterspiret på kirken, hvor kirkeklokkerne er anbragt. Det har aldrig haft nogen urskive, men angav tiden ved time- og kvarterslag. Tiden blev hørt og ikke set.

Peter Mathiesens store tårnur. 1731
Smedejern, 190 x 110 x 135 cm
Trinitatis kirke.

TIDSSIGNALET

Der findes ikke noget ur, som går helt præcist. Det er derfor nødvendigt regelmæssigt at justere urene efter hinanden.

I København var det fra 1772 Københavns Universitets observatorium – Rundetårn – der skulle give tidssignalet. Hver onsdag og lørdag lidt før kl. 12 middag blev der hejst et flag på toppen af Rundetårn. Det blev igen strøget, når klokken var 12 på observatoriets ur.

I 1868 blev tidssignalet flyttet over på det for skibsfarten mere synlige Nikolaj tårn. Her blev flaget udskiftet med en kugle. Senere blev tidssignalet flyttet ud på det store silopakhus i Københavns frihavn. Det mistede sin betydning i mellemkrigsårene, da der også kom tidssignaler i telefon og radio.

Toppen af Rundetårn med observatorium og flag. Før 1860
Alvareltegning, 10 x 13 cm
Rundetårns samling.

Nikolaj tårn med tidskuglen.
I baggrunden Rundetårn. O. 1880
Fotograftryk, 13 x 21 cm
Rundetårns samling.

UDVIKLINGEN

»Et sekund er varigheden af 9.192.631.770 perioder af strålingen fra cæsium 133-atomet ved overgang mellem grundtilstandens to hyperfinstruktur-niveauer.«

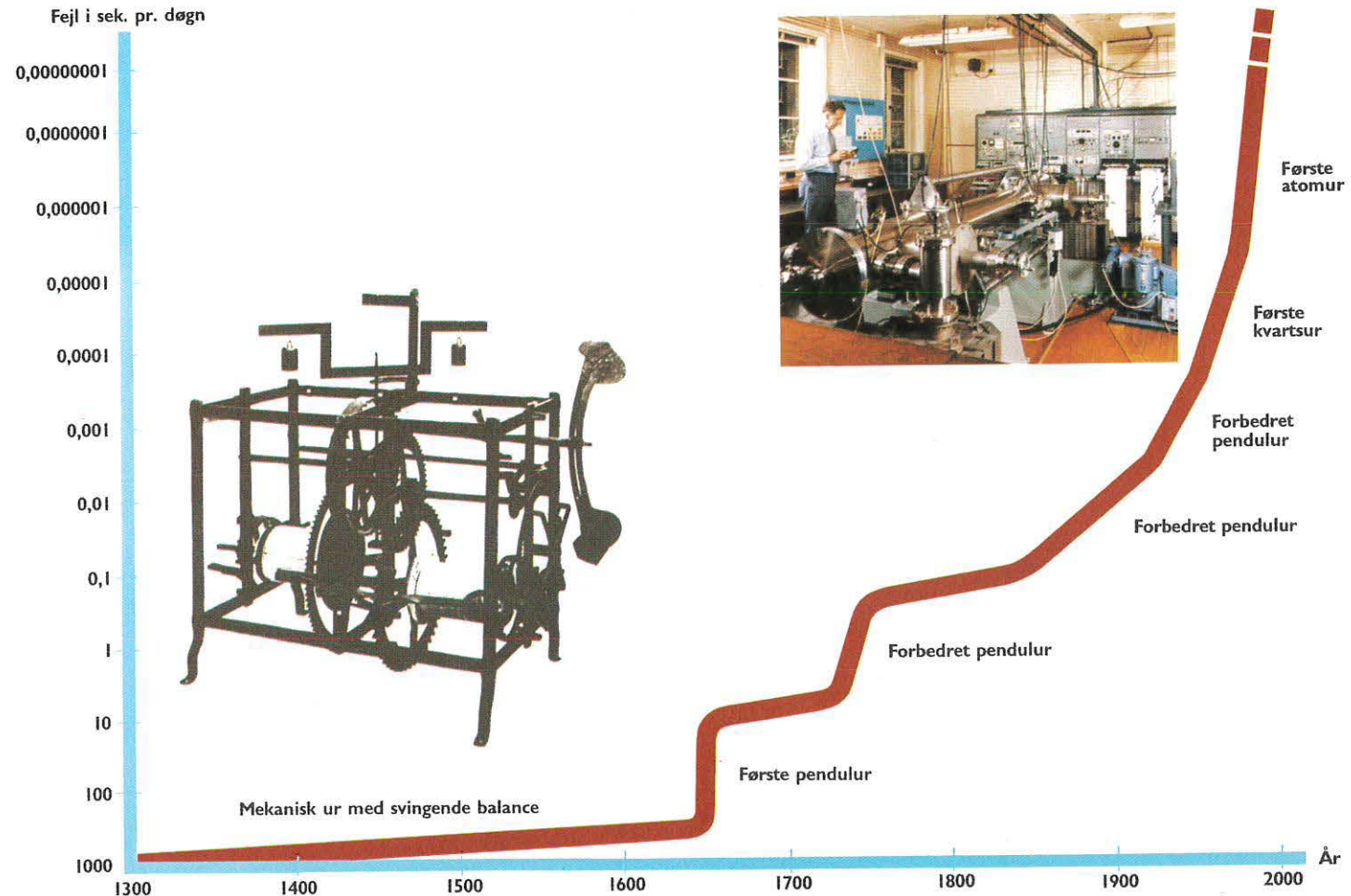
Den internationalt vedtagne sekund-definition, 1967.

De første mekaniske ure tabte eller vandt mere end ét kvarter i døgnet. Derfor måtte de hver dag justeres efter solen.

Vore dages atomure er så pålidelige, at de taber eller vinder mindre end ét sekund i løbet af 300.000 år. De er mere præcise end himmellegemernes bevægelse. Det er derfor nødvendigt hvert halve eller hele år at indskyde et skudsekund. Ikke på grund af unøjagtige ure, men på grund af det upræcise univers.

Cæsium atomur
National Physical Laboratory
Middlesex

Tårnure med svingende balance
Tyskland, 1500-tallet

Jais Nielsen (1885 - 1961)
Afgang, 1918
Olie på lærred, 120 x 101 cm
Storstrøms Kunstmuseum, Maribo

TIDENS TRIUMF

»Tiden behøver ikke at blive målt for at eksistere, ligegyldigt om den bliver målt eller ej, varer alt, som er, kun en tid.«

Plotin (o. 205 - o. 270)

Edvard Munch (1863 - 1944)
Selvportræt mellem uret og sengen, 1940 - 42
Olie på lærred, 149,5 x 120,5 cm
Copyright Munch-Museet, Oslo

Citater fra oversættelser

Augustin i
Tidens problem
Et tekstudvalg ved Steffen Kiselberg
og Jens Glebe-Møller
København 1982. S. 37 og 41

Platon i
Platons skrifter i oversættelse, bd. 8
Ved Carsten Høeg og Hans Ræder
København 1940. S. 48

T. S. Eliot:
Fire kvartetter
Ved Kai Friis Møller
København 1955. S. 15 og 20

Blaise Pascal:
Tanker
Ved Knud Ferlov
København 1974. S. 59-60

Vavtrudner i
Den ældre Edda og Eddica minora, bd. I
Ved Martin Larsen
København 1943. S. 99

Francois Rabelais:
Gargantua og Pantagruel
Ved C. E. Falbe-Hansen
København 1945. S. 132

Fotos

Omslag:
Jesper Vang Hansen

Den Hirschsprungske Samling:
Hans Petersen

Det kongelige Bibliotek,
Fotografisk Atelier

Nationalmuseets 2. afdeling:
Kit Weiss

Rundetårns samling:
Jesper Vang Hansen

Storstrøms Kunstmuseum:
Hans Petersen

Mennesket og Tiden

Redaktion: Jesper Vang Hansen og Allan Schmidt
Tekst: Allan Schmidt
Lay-out: Solveig Ellegaard Poulsen
Tårnurets genopstilling: Niels Bang
Jens Søren Frausing

Skulpturer: Henning Andersen
Susanne Holck

Sats: SGW reklame
Vægplancher: BilledService A/S
Tricolor ApS.

Tryk: Krohns bogtrykkeri A/S

© Rundetårns forlag. 1989
ISBN 87-88714-04-7

